

PRILOGA 1

Številka: 540-17/2018-115
Ljubljana, dne 28. 02. 2019
EVA (če se akt objavi v Uradnem listu RS)
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si
ZADEVA: Poročilo o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE) – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZKUN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ___ redni seji dne _____ pod ___ točko dnevnega reda sprejela naslednji
S K L E P
Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE)«.
Stojan Tramte generalni sekretar
Priloga:
– Poročilo o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE)«
Prejmejo:
– ministrstva,
– vladne službe,
– kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije,
– Poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije,
– Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:		
/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
Srečko Zajc, sekretar, generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve, Ministrstvo za obrambo		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
/		
5. Kratak povzetek gradiva:		
<p>Republika Slovenija je od 5. 11. 2018 do 23. 11. 2018 sodelovala na vaji kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE)«.</p> <p>Priprave na vajo je vodilo Ministrstva za obrambo, s sklepom vlade pa so bili določeni vodja in vodstvo vaje, vadbenci ter cilji vaje v državi.</p> <p>Skladno z dokumenti vaje so vadbenci pripravili poročila o svojem sodelovanju na vaji, na podlagi katerih je bilo v Ministrstvu za obrambo pripravljeno skupno poročilo o sodelovanju Republike Slovenije na vaji.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:				
Udeleženci krijejo svoje stroške sodelovanja na vaji. Skupne stroške priprav in same izvedbe vaje je pokrilo Ministrstvo za obrambo.				

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: <ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE 	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	NE
V skladu s sedmim odstavkom 9. člena Poslovnika Vlade RS (Uradni list RS, št. 43/01, 23/02 – popr., 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12, 80/13 in 10/14) se javnosti ni povabilo k sodelovanju, ker gre za predlog sklepa vlade.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Karl Erjavec MINISTER	

Poslano:

- naslovníku
- DOZ.

Poročilo
o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja Evropske unije
»EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) –
EU HEX-ML 18 (PACE)«

Republika Slovenija (v nadaljevanju RS) je od 5. 11. 2018 do 23. 11. 2018 sodelovala na vaji kriznega upravljanja Evropske unije EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML18 (PACE)« (v nadaljevanju EU HEX-ML18 (PACE)). Sodelovanje na vaji je bilo načrtovano z Načrtom vaj v obrambnem sistemu in sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letu 2018 (VRS, št. 84300-1/2018/4 z dne 7. 2. 2018), za pripravo vaje pa je bil sprejet vladni Sklep o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE)« (VRS, št. 87100-17/2018/3 z dne 11. 10. 2018).

Namen vaje je bil izboljšati in okrepiti sposobnost Evropske unije (v nadaljevanju EU), da se odzove na krizne razmere z elementi hibridnega delovanja z notranjo in zunanjo razsežnostjo ter izboljšati sodelovanje z Natom, skladno s konceptom skupnih in koordiniranih vaj PACE.

Na vaji so sodelovali Evropska služba za zunanje delovanje (EEAS), Evropska komisija (EK) in Evropski svet (EC), njihovi organi, odbori in direktorati ter druge agencije in institucije EU, države članice, EU operativno poveljstvo (OHQ) in EU poveljstvo sil (FHQ). Skladno z EU dokumenti vaje in konceptom vzporednih in koordiniranih vaj PACE je bilo v vajo vključeno tudi osebje Nata v Bruslju.

Na vaji se je upoštevalo načelo spoštovanja pristojnosti in postopkov sprejemanja odločitev vsake posamezne ustanove, ki sodeluje v EU. Organizacija in priprave na sodelovanje držav članic na vaji ter morebitni dodatno zastavljeni cilji vaje so bili v pristojnosti njih samih.

Za vajo EU HEX-ML18 (PACE) je bil na ravni EU oblikovan scenarij, ki je obsegal razvoj dogajanja na območju Evrope, v vodah Sredozemlja, Atlantika, Baltskega morja ter v Afriki. Vsa navedena področja so bila med seboj povezana preko različnih dogodkov oziroma scenarijev, ki so omogočali preverjanje odziva na hibridne grožnje, predvsem na področjih energetike, kibernetike, zdravja, pomorske dimenzije in migracij ter na področju Skupne varnostne in obrambne politike, konzularne dejavnosti, komuniciranja in političnega dogajanja.

Vaja je obsegala dve osrednji vadbene aktivnosti – načrtovanje vojaške operacije in civilne misije ter odziv na hibridne grožnje, ki so bile rezultat delovanja različnih deležnikov na različnih področjih.

S sklepom o sodelovanju Republike Slovenije na vaji kriznega upravljanja so bili imenovani vadbenci vaje, in sicer vsa ministrstva, Generalni sekretariat Vlade RS, Urad Vlade RS za tajne podatke, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija, Urad Vlade RS za komuniciranje, Služba Vlade RS za zakonodajo, Poveljnik Civilne zaščite RS in Stalno predstavništvo RS pri EU.

Na vaji EU HEX-ML 18 (PACE) je sodelovala tudi Agencija za energijo, kot odgovorni organ in nacionalni regulator na področju oskrbe s plinom v državi.

1. Priprave na vajo

Ministrstvo za obrambo je vodilo in usklajevalo aktivnosti za pripravo vaje v RS in bilo tudi aktivni udeleženec vseh načrtovalnih sestankov na ravni EU. Posameznih načrtovalnih sestankov so se poleg predstavnikov Ministrstva za obrambo udeležili tudi predstavniki Stalnega predstavništva RS pri EU, Urada Vlade RS za komuniciranje in Agencije za energijo.

Ministrstvo za obrambo je zagotovilo pripravo in uskladitev podlag za sodelovanje RS na vaji in sicer prej omenjenega Načrta vaj v obrambnem sistemu in sistemu zaščite in reševanja v letu 2018 ter vladnega sklepa o sodelovanju RS na vaji kot tudi pripravo elaborata vaje oziroma izdelavo v nadaljevanju navedenih dokumentov vaje, in sicer:

- Navodilo za organizacijo in izvedbo vaje kriznega upravljanja Evropske unije »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18 (PACE) (MO, št. 540-17/2018-52 z dne 19. 10. 2018),
- Načrt izvajanja vaje kriznega upravljanja Evropske unije EU HEX-ML 18 (PACE) (MO, št. 540-17/2018-54, z dne 19. 10. 2018),
- Terminski načrt – pregled aktivnosti in priprav za izvedbo vaje kriznega upravljanja Evropske unije EU HEX-ML 18 (PACE) (MO, št. 540-17/2018-57 z dne 23. 10. 2018),
- Sklep o imenovanju operativne skupine vodstva vaje kriznega upravljanja Evropske unije EU HEX-ML 18 (PACE) (MO, št. 540-17/2018-64 z dne 24. 10. 2018),
- Načrt razmestitve in seznam vadbencev ter ostalih sodelujočih na vaji kriznega upravljanja Evropske unije EU HEX-ML 18 (PACE) (MO, št. 540-17/2018-61 z dne 24. 10. 2018) in
- Načrt odzivanja udeležencev na vaji kriznega upravljanja Evropske unije – »EU Hybrid Exercise – MULTILAYER 18 (Parallel and Coordinated Exercise) – EU HEX-ML 18(PACE)« (MO, št. 540-17/2018-62 z dne 24. 10. 2018).

Z navedenimi dokumenti so bili seznanjeni vsi vadbenci. Ministrstvo za obrambo je, kot organizator in vadbenelec na vaji, na delovnih sestankih z vadbenci ali posvetih z nosilci obrambnega načrtovanja v državi predstavil stanje priprav na vajo in pričakovane nadaljnje aktivnosti. Izvedlo je tudi seznanitve članov vodstva vaje in operativne skupine vaje.

RS je aktivno sodelovala v pripravi scenarija in dogodkov vaje in sicer s področja energije in oskrbe z zemeljskim plinom. V zvezi s preverjanjem postopkov na področju oskrbe s plinom je bil v sklep vlade o sodelovanju na vaji vključen nacionalni cilj vaje.

Vsa sporočila in dokumenti v zvezi z vajo so bili brez stopnje tajnosti, vendar so bili vsi sodelujoči v okviru priprav na vajo opozorjeni, da podatki vaje kljub temu, da nimajo stopnje tajnosti, niso dostopni javnosti ter da je v primeru označevanja podatkov kot tajnih treba temu primerno ravnati. Za primer posredovanja dokumentov višjih stopenj tajnosti je bilo načrtovano, da se uporabi kurirska služba Ministrstva za obrambo in KIS MO TAJNO. V času

priprav na vajo je bila vadbencem na voljo spletna platforma EU AGORA, s tem je bil kontaktnim osebam vadbencev zagotovljen dostop do dokumentov EU in predstavitev vaje.

Pri vadbencih so neposredne priprave potekale v skladu z dokumenti za organizacijo in izvedbo vaje, izdelanimi na podlagi sklepa vlade in na podlagi lastnih dokumentov, s katerimi so bili podrobneje določeni cilji in teme vaje, število sodelujočih, organizacija in naloge udeležencev posameznega vadbena, način dela, komunikacije, varovanje podatkov ipd. Predstavniki posameznih vadbencev so sodelovali tudi v operativni skupini, ki jo je imenoval vodja vaje in v vodstvu vaje katerih člani so bili imenovani s sklepom vlade o organizaciji vaje.

Ocena vadbencev je, da so bile priprave na vajo pravočasne, dokaj dobro organizirane, vsebinske in medsebojno usklajene ter so zadoščale za nemoten potek in spremljanje vaje. Skladno z dogovorom s svetovalcem za nacionalno varnost oziroma vodjo Operativne skupine Sekretariata Sveta za nacionalno varnost je bila dne 19. 10. 2018 izvedena seznanitev članov Operativne skupine z vajo.

2. Izvajanje vaje

Podobno kot v priprave, so bili tudi v izvajanje vaje vključeni vsi vadbenci. Direktorat za obrambne zadeve Ministrstva za obrambo je dnevno spremljal potek dogajanja na vaji na ravni EU in odzivanje pri ostalih vadbencih. Delo na vaji je bilo organizirano tako, da je čim manj motilo redne delovne procese. Vadbenci so sami določili organizacijo in način dela v organu, obseg sodelujočih na vaji, medsebojno obveščanje in seznanjanje vodstva. Upoštewane so bile usmeritve Ministrstva za obrambo, da vadbenci stalno spremljajo dogodke po scenariju vaje, posredovane preko posebej oblikovane spletne platforme EU POSEIDON, zagotovijo odziv in ukrepanje ter poročajo o delu. Nacionalni center za krizno upravljanje je na podlagi poročil vadbencev pripravljaj redna dnevna poročila o poteku vaje v državi in odzivu RS, ki so jih nato v seznanitev prejeli vsi vadbenci, člani vodstva vaje in operativne skupine, ter vodja operativne skupine Sekretariata Sveta za nacionalno varnost.

Dogodki, proženi v uvodni fazi vaje, ki je potekala od 5. do 18. 11. 2018, so se nanašali na namišljeno zaostrovanje kriznih razmer. Scenarij na različnih ravneh načrtovanja (politični, politično-strateški, strateški in operativni) je podpiral potrebo po načrtovanju integriranega odziva, ki je vključeval vojaško operacijo in civilno misijo Skupne varnostne in obrambne politike EU. EU v tej fazi ni pričakovala odziva držav članic na prožene dogodke, vendar so udeleženci vaje dogodke spremljali in se odzivali v minimalnem obsegu. V izvedbeni fazi od 19. do 23. 11. 2018 je vaja prav tako potekala v okviru izvajanja postopkov načrtovanja operacije in misije ter na podlagi proženih dogodkov, ki pa so zahtevali odziv in omogočali državam članicam, nosilkam dogodkov, izvajanje nacionalnih postopkov kriznega upravljanja, drugim sodelujočim institucijam in organom EU pa usklajevanje splošnega odziva na ravni EU na hibridne grožnje ter izvajanje ukrepov EU v okviru Skupne zunanje in varnostne politike ter izvajanje ukrepov v pristojnosti Evropske komisije.

Kot uvod v začetek vaje (5. 11. 2018) je Ministrstvo za obrambo izvedlo načrtovan sestanek vodstva vaje in operativne skupine vaje ter sestanek vseh vadbencev. Sestanek vodstva vaje

in operativne skupine ter vadbencev je bil izveden tudi na prehodu vaje v izvedbeno fazo (19. 11. 2018) ter ob samem zaključku vaje EU HEX-ML18 (PACE) (23. 11. 2018).

Glede na potek vaje, zasedanja delovnih skupin na ravni EU, dogodke, ki so se po scenariju vaje nanašali predvsem na sosednje države, je Ministrstvo za obrambo na sodelujoče vadbence na vaji v državi naslovilo obvestila in vprašanja, ki so se nanašala na

- oskrbo z zemeljskim plinom in morebitne usmeritve pristojnih organov za ravnanje v primeru zaostrovanje razmer v oskrbi s plinom;
- kibernetске grožnje in možnosti nepooblaščenega dostopa do informacijskega sistema ISPO, izkoriščanje ranljivosti programa, ki nudi storitev na omrežju ter dosledno upoštevanje pravil za delo;
- področje kritične infrastrukture s pozivom ministrstvu, ki so nosilci sektorjev kritične infrastrukture, da upravljavcem kritične infrastrukture iz njihove pristojnosti podajo opozorila in usmeritve za pregled načrtovanih aktivnosti v zvezi z zaščito kritične infrastrukture in njihovo morebitno okrepitev, s poudarkom na aktivnostih za zaščito pred kibernetскими napadi;
- energetiko in poziv pristojnemu ministrstvu, da glede na dogodke, ki bi lahko vplivali na morebitne motnje pri dobavi zemeljskega plina v Sloveniji upravljavcem kritične infrastrukture, podsektorja preskrba s plinom, posreduje usmeritve v smeri načrtovanja aktivnosti za zagotavljanje neprekinjene preskrbe s plinom ipd.

Za komuniciranje v času vaje so bile v uporabi obstoječe komunikacijske poti in sredstva vadbencev. Nacionalni center za krizno upravljanje je zagotavljal delovanje informacijskega sistema ISPO (informacijski sistem v podporo odločanju) in pripravo rednih dnevnih poročil. V centru so bili izvedeni tudi vsi delovni sestanki in seznanitve predstavnikov vadbencev na vaji. Predstavniki vadbencev, ki so bili določeni kot kontaktne osebe za sodelovanje na vaji, so na podlagi predhodne registracije lahko spremljali dogodke vaje preko spletne platforme EU POSEIDON. Ves čas vaje so komunikacijske poti nemoteno delovale, v tej zvezi niso bili zaznani nobeni zastoji ali prekinitve delovanja, ne pri prenosu informacij niti pri posredovanju dokumentov/sporočil.

Odstopanj od načrtovanega ni bilo, prav tako niso bile potrebne spremembe v organizaciji in načinu dela na vaji EU HEX-ML18 (PACE). Aktivnosti so potekale v okviru rednega delovnega časa, od 9. do 17. ure. Ministrstvo za obrambo je nudilo podporo izvajanju vaje, podporo vodstvu in operativni skupini vaje EU HEX-ML18 (PACE).

Ministrstvo za obrambo je spremljalo načrtovanje vojaške operacije EUFOR Ropperta (Afrika) ter ob upoštevanju zunanjepolitičnega predloga Ministrstva za zunanje zadeve, strokovno-vojaške presoje in obveščevalno-varnostne ocene, pripravilo obrambno-politično presojo glede možnih opcij sodelovanja Slovenske vojske (v nadaljevanju SV) v tej operaciji.

Slovenija se je ustrezno odzvala na dogodke civilne zaščite in zaprosila držav v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, preko sistema CECIS in enotnih ureditev za politični odziv na krize IPCR. Uprava RS za zaščito in reševanje je preučila možnosti za mednarodno pomoč na zaprosilo

- namišljene države Ropperta (pomoč v materialnih sredstvih za oskrbo beguncev - 20 pogradov, 2000 postelj, 1000 odej s folijo, 1000 vzglavnikov, 10 kontejnerjev z

- ogrevanjem, 5 sanitarnih kontejnerjev, 20 generatorjev, 1000 dežnih plaščev za enkratno uporabo, 1000 gumijastih škornjev, 100 spalnih vreč, 10 vodnih črpalk);
- Italije (pomoč zaradi povečanega števila hudo obolelih za gastroenteritisom - aparati za dializo, zdravstveni delavci in drugi zdravstveni protiukrepi, v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje);
 - Švedske (pomoč zaradi trka dveh tankerjev in onesnaževanja morja - 2000 m oceanskih baraž in skimmer za nafto, v sodelovanju z Ministrstvom za infrastrukturo);
 - Cipra (pomoč zaradi nesreče dveh ladij z nevarnim tovorom, klor - zagotovitev 10 zdravstvenih tehnikov, 10 pulmologov, 15 internistov, 5 zdravnikov, v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje) in
 - Poljske (pomoč zaradi nesreče, iztirjenja vlaka s 50 t amonijaka ter eksplozije tovornjaka s hidrozinom – ponujen strokovnjak za povezavo).

Z Upravo RS za zaščito in reševanje je glede mednarodne pomoči sodelovalo Ministrstvo za zdravje, ki je bilo v stalnem stiku z deležniki kot je Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki na področju zdravstva posredujejo oziroma sprejemajo informacije preko Sistema zgodnjega zaznavanja in odzivanja EWRS in na osnovi teh informacij pripravijo oceno tveganja za Slovenijo, predlagajo ukrepe in izdelajo poročila in vseskozi spremljali dogajanje v RS. Ministrstvo za zdravje je bilo glede na scenarij, še posebej pozorno na širjenje nalezljive bolezni v Italiji in na morebiten vnos bolezni v Slovenijo.

Enotna ureditev za politično odzivanje Unije na krize IPCR je bila v okviru vaje aktivirana 15. 11. 2018 (na ravni izmenjave informacij - sharing mode). Na objavljen vprašalnik za skupno situacijsko zavedanje in analize (ISAA), so predstavniki pristojnih državnih organov, vadbencev na vaji, oblikovali odgovore s področja energije, kibernetike varnosti in terorizma. Odgovori so bili preko Uprave RS za zaščito in reševanje/CORS kot organa upravljanja posredovani na SPBR v potrditev in objavo na spletni strani IPCR. Odgovori posameznih resorjev niso bili usklajeni kot nacionalno stališče, temveč so predstavljali zbir odgovorov posameznih organov, zato s strani SPBR niso bili objavljeni na IPCR portalu. Dne 19. 11. 2018 se je stopnja aktivacije spremenila v polno aktivacijo IPCR (full mode) na področju energetske krize. Drugi vprašalnik za ISAA poročilo je bil s področja energije, zdravstva, kibernetike varnosti, terorizma, KBRJ, strateškega komuniciranja in dezinformacij, možnih povezav med hibridnimi dogodki in varnostne situacije v severni Afriki. Vprašalnik je bil izpolnjen samo na področju energije, in sicer po roku za oddajo odgovorov, zato tudi drugo ISAA poročilo, ki je bilo objavljeno 22. 11. 2018, in zajemalo obdobje poročanja od 20. do 22. 11. 2018, ni vključevalo informacij iz Slovenije.

Večina vadbencev v državi, razen Ministrstva za obrambo, Ministrstva za zunanje zadeve, Stalnega predstavništva RS pri EU in Ministrstva za notranje zadeve, se je prvič srečala s postopki ob aktivaciji enotnih ureditev za politično odzivanje Unije na krize IPCR. V okviru vaje je tako bil storjen napredek pri osnovnem zavedanju v državi o delovanju ureditev IPCR na ravni EU. Predstavniki resorjev so na vprašalnik IPCR sicer odgovorili samostojno, v kratkih časovnih rokih, brez posebnega usklajevanja in brez institucionalne potrditve stališč. Prav tako so se pojavljale nejasnosti glede tega, kateri organ je pristojen za koordinacijo skupnega odgovora države in njegovo potrditev. Kot navedeno so bili odgovori na vprašalnike, zaradi odsotnosti ustreznih nacionalnih postopkov na področju ureditev IPCR v RS, brez predhodne koordinacije v Sloveniji (prestonici), poslani primarnemu organu upravljanja na SPBR in nato v potrditev potrjevalnemu organu – veleposlaniku, stalnemu

predstavniku RS pri EU, ki je tako prejel nepovezane informacije posameznih resorjev, zato slovensko stališče/informacija posledično ni bila predstavljena na EU ravni. V zvezi s postopanjem ob aktivaciji IPCR je potekalo usklajevanje z vadbenci in člani vodstva vaje, da bi se našla rešitev ali vsaj prilagoditev za čas vaje. Dogovor je bil, da obstoječega načina delovanja ne prilagaja, da pa je po vaji treba postopke in pristojnosti med prestolnico in predstavniki RS v Bruslju nedvoumno doreči.

Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo in SOVA sta podali oceno vojaških in politično varnostnih razmer na kriznem območju ter predstavili vpliv dogajanja na varnostne razmere v RS ter pripravili Obveščevalno varnostno oceno za morebitni prispevek SV v vojaški operaciji EUFOR Ropperta. Glede na potek aktivnosti, predvidenih v scenariju vaje EU HEX-ML 18 (PACE) je SOVA zbirala obveščevalne podatke, vezane na pripravo ocene varnostnih razmer v EU in ogroženosti RS zaradi energetske krize in motenj pri dobavi zemeljskega plina, kibernetičnih napadov na sisteme članic EU in možnosti tovrstnih napadov v RS ter ogroženosti kritične infrastrukture članic EU in RS.

Ministrstvo za javno upravo in Urad Vlade RS za varovanje tajnih podatkov sta se je odzivala na incidente s področja kibernetične varnosti in pri tem upoštevalo tako strateški kot tudi zakonodajni okvir s področja kibernetične/informacijske varnosti (Strategija kibernetične varnosti in Zakon o informacijski varnosti) ter podaljšala usmeritve vadbencem (opozorila o škodljivi programski opremi, spremljanje povečanega prenosa podatkov, varnostno opozorilo o možnih napadih onemogočanja spletnih strani ter kampanj lažnih novic).

Ministrstvo za finance je kot nosilec kritične infrastrukture za sektor »finance« posredovalo sodelujočim organom informacijo o kibernetičnih napadih na energetske infrastrukturo, terorističnih grožnjah in drugih nevarnostih, ki so se stopnjevali v sosednjih državah in se razširjali po Evropi. Sodelujoče organe je opozorilo na možnost razširitve kibernetičnega napada tudi na druge panoge in zato podalo zahtevo za povečano pozornost, ki jo morajo izvajati upravljavci kritične infrastrukture.

Podobno so možnosti za zaščito in varovanje pred kibernetičnimi napadi preverjali tudi drugi vadbenci. Odzivali so se tudi na sklop dogodkov, ki so se nanašali na energijo in oskrbo z zemeljskim plinom ter pripravljali rešitve, vezane na opravljanje dejavnosti v razmerah energetske krize in otežene oskrbe s plinom ter zagotavljanje nadomestnih virov energije za lokacije in ustanove v njihovi pristojnosti.

Glede na cilje vaje s področja oskrbe s plinom je Agencija za energijo preverjala postopke delovanja krizne skupine, ki je odgovorna za obvladovanje krize pri oskrbi z zemeljskim plinom in se skliče z namenom posvetovanja o možnostih za odpravo ali zmanjšanje učinkov motenj v oskrbi s plinom, ugotavljanja vzrokov za nastop posamezne stopnje krize, iskanja rešitev za odpravo njenih vzrokov ter hitrejše in učinkovitejše komunikacije med deležniki, vključenimi v reševanje krize (po Aktu o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom). Kljub temu, da dobavitelji plina in sistemski operater niso bili vadbenci, so se odzvali na povabilo agencije k sodelovanju, saj je le na ta način agencija lahko preizkusila postopke sistema zaprosila za solidarnostno pomoč. Dogodki po scenariju so pripeljali do tega, da je Slovenija ostala brez dobave zemeljskega plina, razglašeni sta bili stopnja zgodnjega opozarjanja in stopnja izrednih razmer, zato so predstavniki Agencije za energijo zaprosili Italijo za solidarnostno pomoč. Pomoč je bila ponujena in sprejeta, težava se je pokazala v

načinu financiranja te pomoči, saj je cena plina dosegla več desetkratnik običajne cene, plačilo pa je potrebno izvesti v nekaj dneh. Sodelovanje z Italijo je bilo dogovorjeno že v času priprav na vajo, preverjanje navedenih postopkov je bilo v obojestranskem interesu. Ugotovitev je, da bo z Ministrstvom za finance potrebno doreči postopke za zagotovitev finančnih sredstev iz proračuna.

Med Agencijo za energijo, Ministrstvom za infrastrukturo in Uradom Vlade RS za komuniciranje je nenehno potekalo usklajevanje na področju obveščanja javnosti in medijev. Sama narava dogodka, ki je zadeval prekinitev dobave zemeljskega plina, je zahtevala temeljito preigravanje postopkov kriznega komuniciranja in koordinacije. Hkrati je Urad Vlade RS za komuniciranje simuliral poročanje domačih medijev o plinski krizi.

3. Uresničevanje ciljev vaje

S sklepom Vlade RS o sodelovanju na vaji so bili določeni cilji vaje EU HEX-ML18 (PACE) v RS. Ugotovitev je, da so glede na potek in vsebino vaje cilji v splošnem doseženi, čeprav vadbenci niso mogli v celoti preveriti posameznih aktivnosti za uresničevanje ciljev, saj se le-te v določenih primerih niso nanašale na njihov delokrog in zato niso zahtevale posebnega odziva ali pa, zaradi poudarka na posamezne dogodke in odziv nanje, niso uspeli v celoti izkoristiti vseh ponujenih priložnosti v scenariju.

Vadbenci so se odzivali v vseh podsistemih nacionalno-varnostnega sistema RS, predvsem v delu, ki je zahteval koordinacijo dela posameznih organov, sodelovanje z drugimi vadbenci in skupen odziv na pojave, dogodke in krize v širšem regionalnem in globalnem okolju. Še vedno se pojavlja ugotovitev, da ni uspelo zagotoviti ustreznega odziva v smislu, da bi v sprejemanje odločitev lahko vključili odločevalni nivo in da bi lahko v celoti preverili ustreznost postopkov za odzivanje ter sprejemanje odločitev.

Vadbenci na vaji so preverjali poti in instrumente usklajevanja rešitev in morebitnega sprejemanja odločitev ter odziva države na krizo in krizne dogodke. Tako je Ministrstvo za obrambo kot usklajevalec na področju kritične infrastrukture, vadbencem, nosilcem sektorjev, podal potrebne usmeritve glede kritične infrastrukture v državi. Potek in dogajanje na vaji na tem področju, kot tudi na drugih področjih, ki se jih je dotaknila vaja, ni zahtevalo sprejema posebnih odločitev ali priprave sklepov za potrebe odločanja na vladi. Postopki Ministrstva za zunanje zadeve v zvezi z medresorskim usklajevanjem vsebinske podpore, stališč in odziva so bili izpeljani skladno z zunanjepolitičnimi ter varnostnimi interesi RS. Ministrstvo za zunanje zadeve je pri pripravi zunanjepolitičnih ocen in predlogov skušalo izhajati iz realnega konteksta interesov in zmožnosti, temu primerno so bile aktivnosti prednostno osredotočene na spremljanje razmer, odzivanje na zunanjepolitičnem, humanitarnem in konzularnem področju, podajanje zunanjepolitičnih usmeritev ter medresorsko usklajevanje vsebinske podpore in stališč skladno s pristojnostmi. Konzularno podporo je Ministrstvo za zunanje zadeve zagotavljalo preko pooblaščenega diplomatsko-konzularnega predstavništva DČ EU in pristojne EU delegacije. Preverjanje postopkov usklajevanja je bilo še najbolj izrazito v zvezi z dogajanjem na področju energetike in oskrbe z zemeljskim plinom, ki je vključevalo tudi čezmejno sodelovanje.

Potek aktivnosti je pokazal, da so sodelujoči usposobljeni za spremljanje aktivnosti kot so bile na vaji in pripravo ustreznega odziva, da se znajo povezovati z drugimi vadbenci, koordinirati izvajanje nalog in da lahko nudijo zadostno podporo za ravnanje ob kriznih dogodkih.

Ugotovitev je, da so bili za potrebe načrtovanja vojaške operacije in morebitne napatitve pripadnikov SV na operacijo v okviru vaje uporabljeni prilagojeni pristopi medresorskega usklajevanja in izvajanja postopkov odločitev glede sodelovanja v mednarodni operaciji ali misiji. Preverjeni so bili postopki odločanja, zagotavljanje analitične podpore odločanju, spremljanja razmer in celostnega odzivanja glede izvajanja Skupne zunanje in varnostne politike ter Skupne varnostne in obrambne politike aktivnosti skladno s Strategijo sodelovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah na različnih področjih, od humanitarne pomoči, konzularne podpore do stikov z javnostmi. Tako je v odzivanju v okviru Skupne zunanje in varnostne politike Ministrstvo za zunanje zadeve predlagalo solidaren, vendar omejen angažma in omejeno sodelovanje v vojaški operaciji ter posredno sodelovanje v civilni misiji zgolj na projektni osnovi. Operativna izmenjava informacij, stališč in ocen med posameznimi resorji je bila temu primerno relativno majhna, zaradi konca vaje tudi ni bil izveden formalen postopek odločanja o sodelovanju v EUFOR Ropperta.

Postopki in odziv države v okviru mehanizmov kriznega odzivanja EU in enotne ureditve za politični odziv na krize Sveta (IPCR) so bili preverjeni. Uprava RS za zaščito in reševanje je aktivno sodelovala v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite preko sistema CECIS in preverila postopke medresorskega usklajevanja pri nudenju mednarodne pomoči. Posamezni vadbenci so sodelovali v postopkih odziva države v okviru mehanizma kriznega odzivanja EU, in sicer enotnih ureditev za politični odziv na krize IPCR s koordinacijo odziva in pripravo nacionalnih odgovorov na vprašanja EU ob aktiviranju IPCR mehanizma. Ob tem se je pokazala pomanjkljivost oziroma odsotnost podrobneje opredeljenih postopkov in nalog posameznih organov v državi ob aktiviranju tega mehanizma EU. Na slednje so opozorili tako predstavniki Uprave RS za zaščito in reševanje kot tudi predstavniki SPBR že v času priprav na vajo. Na vaji se je dejansko izkazalo, da postopki niso dorečeni, zato so bile sprejete začasne prilagoditve za odzivanje v tej zvezi, ki so veljale za vadbence in le za čas izvajanja vaje.

Postopki za primer kriznih stanj kot jih določa Načrt ukrepov za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom, postopki medsebojne uskladitve predpisov, ki določajo sistemske ukrepe v primerih izrednih razmer in lahko vplivajo na področje oskrbe z zemeljskim plinom ter postopek solidarnostne pomoči v kriznih stanjih pri oskrbi z zemeljskim plinom, kot ga predvideva uredba EU št. 2017/1938, ki bo sestavni del bilateralnih sporazumov s sosednjimi državami, so bili preverjeni predvsem v okviru Ministrstva za infrastrukturo in Agencije za energijo kot vadbence na vaji. Ostali vadbenci v tej zvezi niso imeli neposrednih nalog, so pa bila pri večini izpostavljena vprašanja, ki so se nanašala na odziv na težave pri oskrbi z zemeljskim plinom ter preverjanje možnosti oskrbe organa z energenti in iskanje drugih ustreznih rešitev.

Vadbenci so glede na cilj vaje »preveriti postopke v zvezi s hibridnimi in kibernetскими dogodki«, preverjali predvsem postopke odzivanja s področja informacijske varnosti oziroma zaščite pred kibernetскими napadi. Na podlagi informacij oziroma dogodkov so prepoznali

morebitne grožnje, kar je prispevalo predvsem v smislu osveščanja o doslednem spoštovanju pravil informacijske varnosti.

Informacije o začetku in vsebini vaje je Ministrstvo za obrambo zagotovilo v okviru priprav na EU HEX-ML18 (PACE). Drugih informacij v smislu obveščanja javnosti ni bilo podanih. V zvezi s scenarijem vaje je dogodek, ki se je nanašal na oskrbo RS z zemeljskim plinom zahteval sklic krizne koordinacije služb za odnose z javnostmi med Agencijo za energijo, Ministrstvom za infrastrukturo in Uradom Vlade RS za komuniciranje ter upoštevanje glavnih načel kriznega komuniciranja, kar se je na vaji kriznega upravljanja EU zgodilo prvič. Ob tem so bile ugotovljene tudi določene pomanjkljivosti, rezultat vaje pa je, da je bil pripravljen prvi osnutek dokumenta z naslovom Načrt kriznega komuniciranja v primeru pomanjkanja zemeljskega plina v RS.

4. Zaključki in predlogi

Ocena vadbencev je, da so bile aktivnosti priprav na vajo pravočasne, ustrezno izvedene in so zadoščale za nemoten potek vadbenih aktivnosti. Ne glede na daljši potek vaje (tri tedne) je bilo delo organizirano tako, da je bilo zagotovljeno stalno spremljanje vaje, sodelovanje z drugimi udeleženci vaje ter predvsem v primeru Ministrstva za obrambo, nudena zadostna podpora poteku vadbenih aktivnosti v državi.

Pozdravljena je bila novost vaje, uporaba spletne aplikacije EU POSEIDON, saj so bili vadbencem na enem mestu dosegljivi proženi dogodki in dana možnost izmenjave informacij. Žal pa je bila slabost aplikacije ta, da je omogočala vidnost le do predhodno posebej izbranih področij scenarija, v izjemno ozkem krogu posamičnih kontaktnih točk, ki so bile tako dodatno obremenjene in ni podala celotne slike dogajanja, prav tako zaradi delovanja na spletu ni omogočala posredovanja podatkov s stopnjami tajnosti. Zaradi narave dela posameznih organov kot sta SOVA in OVS je le sistem ISPO zagotavljal ustrezen nivo komunikacije. Hkrati je bilo izpostavljeno, da bi bilo za potrebe dela vadbencev ustrežnejše, če bi se na prihodnjih vajah uporabljal enoten komunikacijski kanal (AGORA, POSEIDON), ki bi omogočal konsistenten in enovit pregled aktivnosti vaje.

Glede na izkušnje preteklih vaj lahko ocenimo, da je bilo sodelovanje vadbencev na vaji ustrezno. Pomanjkljivosti v izvajanju vaje so bile zaznane v primeru organizacije odziva ob aktiviranju enotnih ureditev za politično odzivanje Unije na krize IPCR, čeprav je bil storjen napredek pri osnovnem zavedanju vadbencev o delovanju ureditev IPCR na ravni EU. Vaja je pokazala, da je obstoječa rešitev izvajanja ureditev za politično odzivanje Unije na krize IPCR v RS za obvladovanje različnih kriz neustrezna, saj ne vključuje oziroma ne omogoča medresorskega usklajevanja, ne zagotavlja enotne kontaktne točke oziroma pristojnega potrjevalnega organa v prestolnici za koordinacijo političnega odziva v RS in tako ne zagotavlja učinkovitega procesa odločanja na nacionalni ravni. Predlaga se, da se ustrezno uredi izvajanje enotnih ureditev za politično odzivanje Unije na krize (IPCR) v RS, da bo zagotovljeno ustrezno medresorsko usklajevanje ter usklajen in učinkovit proces odločanja na politični ravni. V tej zvezi je tudi glavna ugotovitev vaje, da je v usklajevanju med pristojnimi ministrstvi nujno treba opredeliti naloge in pristojnosti na nacionalni ravni, tudi v luči prihodnjega slovenskega predsedovanja EU. Predlog je, da se oblikuje potrjevalni organ 2, ki bo pristojen za medresorsko usklajevanje in potrditev nacionalnega stališča, ki bo

posredovano v Bruselj na SPBR in objavljeno na spletni strani IPCR kot prispevek oziroma stališče RS.

Vadbenci so pozdravili odločitev v času priprav na vajo, da se preverjajo postopki v primeru težav v oskrbi z energijo. S tem so bili slovenski dogodki vključeni v EU scenarij vaje in deloma uresničeni predlogi predhodne vaje EU o nacionalnem delu scenarija. Glede na ugotovitve ob izvedbi vaje pa pristojni organi predlagajo, da je potrebno določiti postopke za hitro zagotovitev finančnih sredstev ob morebitni solidarnostni pomoči pri oskrbi z zemeljskim plinom. Sicer pa se je vaja pokazala kot zelo koristna, saj so bili prvič praktično preizkušeni ukrepi ob kriznih razmerah na trgu z zemeljskim plinom. Izzivi v tej zvezi so bili dobra podlaga za razmišljanje o aktivnostih, ukrepih in medresorskem sodelovanju, ki bi jih podobne razmere zahtevale.

Tesnejše sodelovanje na področju komuniciranja se je na vaji kriznega upravljanja EU tokrat zgodilo prvič, zato je mnenje, da je dogodke na nacionalni ravni, ki od služb za odnose z javnostmi pristojnih resorjev zahtevajo medsebojno koordinacijo, potrebno uvesti v vse vaje kriznega upravljanja.

Intenzivnost odzivanja na vaji je bila za posamezne vadbence, glede na pristojnosti in področja dela ustrezna. Glavni scenarij vaje je bil izredno vsebinsko bogat, morda je imel preveliko število dogodkov, proženih v daljšem časovnem obdobju izvajanja vaje, ter mestoma slabo povezane pod scenarije. Le-ti so potekali hkratno, na več različnih lokacijah in se nanašali na vključevanje vojaških zmogljivosti, kibernetike napade, motnje v preskrbi s plinom, zdravje in širjenje nalezljivih bolezni ipd. Ocenjuje se, da je bil scenarij vaje morda celo preveč kompleksen, s številnimi žarišči brez osrednje točke dogajanja, kar je dajalo vtis o nepovezanosti in zaradi večjega števila dogodkov z obsežnimi posledicami, na različnih mestih in v kratkem časovnem razmiku, vtis o odmiku od možnega realnega dogajanja. Glede na večplastno zasnovano tovrstnih EU vaj bi bilo v prihodnje smiselno jasno zastaviti težišče vaje, ustrezno povezati različne pod scenarije ter sam scenarij in izvedbo zasnovati čim bolj realistično.

Ne glede na obseg in vsebino vaj, katerih scenariji vse bolj vključujejo številne aktualne grožnje in tveganja se predlaga, da se vodstva vadbencev čim bolj vključijo v spremljanje vsebine in odzivanje, saj bi dogajanje ob podobni, dejanski situaciji vsekakor zahtevalo razpravo in medresorsko usklajevanje, sprejemanje odločitev na ravni posameznega organa kot tudi države. Kljub temu, da se skuša na vajah čim bolj približati kriznemu odzivanju v realnih situacijah, se še vedno v določeni meri uveljavljajo prilagoditve in zato se vaja odigra v praviloma ozkem krogu udeležencev kar pomeni, da se v izvajanje vaje ne vključijo vsi subjekti, ki bi se vključevali v realnih razmerah. Slednje zlasti velja za omenjeno vključenost odločevalske ravni.

V vaji so se vadbenci odzivali samostojno, glede na pristojnosti in v večini neodvisno od drugih resorjev, medsebojno usklajevanje in sodelovanje je bilo primerno izvedeno ali odigrano glede na dinamiko in scenarij vaje. Slednje kljub temu v polni meri ni omogočalo preverjanja dejanskega odziva, ki bi moral biti medresorsko usklajen in tudi v določenih primerih potrjen s strani Vlade RS. Predlog je, da v prihodnjih vajah kriznega upravljanja aktivno sodeluje tudi predstavnik Sveta na nacionalno varnost oziroma Sekretariata Sveta za nacionalno varnost, ki bi zagotovil spremljanje in koordinacijo odziva na nacionalni ravni. S

tem bi se lahko v večji meri preverili postopki, naloge in pristojnosti skladno s predpisi o kriznem upravljanju.

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO